

Carl Molander.

Den man, vilkens bild synes här ovan, är 82 år gammal. Vem kan väl tro det? Vi, som under många år sett honom och hur han med en ynglings steg tagit Kungsbacken i Drottninggatan, trodde ej hans åldersuppgift, förrän han företett vederbörligt prästbevis. Därför kunna vi nu bestyrka, att Carl Magnus Molander är född den 1 juni 1838 i Algutsboda församling av Kronobergs län.

Trots sin höga ålder är han vid utmärkt god vigör både andligt och kroppsligt: pigg, intresserad, vaken och i ordets vackraste mening ovanligt »lätt på foten».

Varför vi avbilda honom?

Emedan han är en t.-r.-broder som få: alltid på sin plats, punktlig som ett urverk, säker som postsparbanken och R. T. Concordias »allt i allom», dess klockarfar, som har bestyr med allt och alla.

Före 1917 hade vi två Molandrar i Concordia. Utom Carl fanns en yngre, Henrik, född 1849, som varit stationsinspektör, och efter uppnådd pensionsålder njöt sitt otium i en trevlig villa i Råsunda. Ehuru bröder (inom t.-r.) voro de ej släkt och kunde ej gärna förväxlas med varandra. Henrik var lång och ståtlig med militärisk hållning, mörka mustascher och vad man sä-

ger en vacker karl. Carl åter var så långt jag minnes vit i hår och skägg, relativt liten till växten och bar i sina ansiktsdrag prägeln av ett långt arbetsamt liv. En sak hade de dock båda fått i lika hög grad: ett varmt hjärta, som den goda blicken ur deras ögon städse bar vittne om. Men en gång blevo de förväxlade med varandra, visserligen blott inom en enda familj, men under omständigheter, som kunnat bli ödesdigra nog. Det var, när Henrik Molander i slutet av 1916 avled.

Inom den sagda familjen trodde man alldeles givet vid underrättelsen om Molanders fränfalle, att det var den äldre av de båda, som gått bort. Man må därför ej undra över, att frun i den familj, varom jag talar, nästan höll på att få dandimpen, då hon efter en ringning på tamburdörren öppnar denna och finner framför sig den under dagens lopp såsom död omtalade mannen. Hon blev stum av häpnad, men »Molle» var inte stum utan framförde sitt ärende.

Detta är enda gången, mig veterligen, som Carl Molander verkat störande för någon mänsklig ro. Och det skedde honom ovetande. Det är säkert först genom dessa rader, som han får vetskap om, att han en gång hållit på att skrämma vettet ur en medmänniska.

Carl Molander är Concordias vakthavande, därtill vald på livstid redan för 20 år sedan, han är dess sjukbesökare, inkasserare, pänningutdelare och som sagt »allt i allom».

Han räcker till även för andra organisationer. Så är han t. ex. mycket anlitad inom goodtemplarorden, som han tillhör sedan 1889, och har hos den åtagit sig liknande uppdrag som hos Concordia. På alla nykterhetskongresser, den senaste förbudskongressen inräknad, har han varit en trogen Cerberus. Och han har skött sitt kall som om han haft 3 par ögon, vilket väl den mytologiske Cerberus ägde. För honom har t. o. m. en finansminister fått krypa till korset och det i en tid, när ministerplatserna besattes icke med skomakare och järnarbetare utan med grevar och

andra högt uppsatte dignitärer. Det var vid en nykterhetkonferens i Betlehemskyrkan i Stockholm. Finansministern greve H. Wachtmeister infann sig vederbörligen inbjuden vid dörren och steg in i ett ögonblick, då Molanders ögon voro upptagna på annat håll. Men han hade dock märkt försöket, och den som lopp efter ministern in i salen och högg honom i hampan, var M. Ministern måste låta sitt pass viseras, innan M. släppte honom. »Det var alldeles i sin ordning», sade ministern, när man bad om ursäkt för den vakthavandes nit.

Så nog kunna Concordiabröderna lita på, att dörrarne till deras helgedom äro säkert bevakade. M. känner varenda medlem, och han har aldrig varit borta från mera än ett möte, och då låg han sjuk. Eljes plär det ju vara så, att när man blir till åren kommen, stannar man gärna hemma, även om man har intresset odelat kvar. Anden är villig men kroppen svag för vila och ro. Men M. har icke ett spår av dessa ålderstecken, och det måste vi beundra, vare sig vi vilja eller icke vilja det.

Vi beundra också hans entusiasm, ännu ungdomlig vid 82 år. Han var en av dem som ställde sig i spetsen för Concordias stiftande 1899. Ingången i vår orden i S:t Johannes i Kalmar 1894, inflyttad till Stockholm 1896, bjöd han ärligen till för att få en avdelning till stånd här i Stockholm. Han uppsökte byggmästaren J. A. Häggström, en från Härnösand inflyttad t.-r.-broder, och ställde sig vid hans sida i de ansträngningar, som slutligen resulterade i Concordias stiftande 1899. Br M. är en man, som icke gör väsen av sig men lika fullt utför ett värdefullt arbete. Han är en helgjuten personlighet, något alldeles i sin ordning, då M. är gjutare till sitt yrke — ja han har i sin bästa ålder varit en skicklig gjutmästare. Förty har han kunnat med sitt stilla väsen gjuta kraft och hopp i mången försagd själ. I 16 år göt han metall i Kalmar och i 20 år har han genom sitt exempel gjutit pliktkänsla i allas våra hjärtan.

E.

Är människonaturen oföränderlig?

De flesta torde vara ense om att allt verkligt framåtskridande bottnar i en förändring av den enskilda, är beroende av hans individuella utveckling. Den store, amerikanske tänkaren Emerson, gav ett koncentrerat uttryck åt denna sanning, då han yttrade, att »en institution är endast den förlängda skuggan av en människa». Emellertid finns det en hel del människor, som trots allt anse, att människonaturen är oföränderlig. De anse, att varje förändring, som ägt rum i vad vi kalla civilisationen endast är en förändring av de yttre livsförhållandena och att sådan människan varit genom tidsåldrarna, sådan kommer hon i det stora hela att förbli.

Men består framåtskridandet verkligen icke i något annat än i en förändring av de yttre förhållandena? Kan man icke, om man ser en smula djupare, konstatera en verklig förändring av själva människonaturen? Är det icke en hel mängd instinkter, som fordom utövade ett mäktigt bestämmande inflytande över människornas handlingar, som förändrats? Ha icke nya känslkomplex danats fram, nya, högre ideal blivit människornas ledstjärnor? Och att de kunnat bli det, måste bero på en förändring av själva människans natur. Grottmänniskan, som levde för hundratusentals år sedan, reagerade på ett annat sätt inför tillvaron än vi, och hon skulle göra det än, om hon vore försatt i samma omgivning som vi.

Världens utseende skulle snart bli ett helt annat, om människorna allmänt vaknade till insikt om att de kunna förändra sin natur, och att vi kunna förbättra oss själva, om vi endast energiskt gripa oss an med detta arbete. Gustaf Fröding har i sin djupa dikt En syn förkunnat en revolutionerande sanning. Diktaren ser helvetet ligga öppet inför sig och han ser all den ångest, som tar sig uttryck hos dem som dväljas där. Allt tycks vara så hopplöst, de tyckas vara dömda till eviga kval. Och dock ligger räddningen så nära. En av de pinade, som bär djävulens egna drag, har plötsligt trängt till problemets kärna. Och han yttrar:

.... »Det är ju vi själva som slipa vårt pinostål, som elden och marterna välva omkring vårt eget bål,

men låtom oss själva förlåta oss, så varda vi marterna loss, och låtom oss alltid sträva och låtom oss aldrig gräva i gammal synd och skam, men blott se fram!»

Och hans maning följdes, lågorna slocknade, pinade anleten började stråla av lycka och

det gick genom allt som en helig fläkt och helvetet var släckt.

I Frödings dikt ligger lösningen till många sociala problem. Uppgiften att förändra människonaturen till något bättre består helt enkelt i att lära människorna inse, att de med sin självskhet stå hindrande i vägen för sin egen lycka. Genom att rikta in sin strävan på osjälviska handlingar och höga ideal åstadkomma de icke blott en förändring av sig själva utan även av sin omgivning. Det är den medvetna ansträngningen som utgör en grundbetingelse för andlig växt. För varje gång en människa tänkt en upphöjd tanke, genomströmmats av en ädel känsla eller utfört en osjälvisk handling, har hon undergått en förändring. Denna förändring är måhända till en början av endast kortvarig beskaffenhet, men dessa förändringar kunna bli av allt mer bestående natur, de enskilda handlingarna kunna bli en vana, och den store människokännaren Shakespeare hade rätt, då han yttrade att

»Vanan kan naturens stämpel ändra den tuktar djävulen eller driver ut den med undermakt.»

Det är de medvetna ansträngningarna hos de släktled, som gått före oss, som gjort oss till vad vi äro, och det är våra ansträngningar, som bestämma framtidens öde. Jag vet ej, hur det stämmer överens med biologiens och psykologiens sanningar, men jag tror, att en generation av rättfärdiga män och kvinnor ökar möjligheten för att nästa generation skall bli rättfärdig och att en lång följd av sådana generationer skall göra rättfärdighetskänslan till en makt i världen.

Jag tror icke att godheten växer av sig själv. Man får ingenting för intet. Den måste betalas med målmedveten ansträngning. Det godas motsats — hat, falskhet, avund, självskhet — måste utrotas, och de dåliga institutioner, som

byggts upp av självskheten och ur vilka självskheten i sin tur suger näring, måste brytas ned. Och det kräver arbete och möda. Det du ger icke att sätta sig ned och vänta på en bättre tid. Det heter visserligen att sanning, rättfärdighet och godhet skola segra till sist men det är vi människor som skola bära dessa maktens fanor och kämpa för deras färger.

En av framåtskridandets betydelsefullaste frukter är väl den uppfattning av alltings lagbundenhet, som börjat tränga igenom. På het, som börjat ingripande av överunderverk och ingripande av naturliga krafter tror ett allt minnande antal. Det finnes företeelser, som äro obegripliga för vårt nuvarande utvecklingsstadium, krafter som förefalla oss gåtfulla, men de behöva därför icke vara övernaturliga. Världens utveckling har icke skett genom underverk, den utgör resultatet av vår egen strävan. Ehuru godheten icke växer av sig själv, kan dess växt främjas om man medvetet arbetar därför. Hindren äro dels inre och dels yttre. De hinder, som vår egen natur bjuder, kunna försvagas eller så småningom helt avlägsnas genom en uppfostran, som starkt betonar det samhälleliga ansvaret av en för alla och alla för en, och de yttre hinder, som härröra från fattigdom och sociala missförhållanden, kunna avlägsnas genom en lagstiftning, som tar sikte på den individuella utvecklingens beroende av den sociala miljön.

Vad vi behöva är en stark tro på människans utvecklingsmöjligheter och tro på att

»det skall randas en dag, då vårt släkte är fritt ifrån ok, som dess skuldra tryckt ned, då de bojar i fördomens mörker man smitt icke tynga på vandrareled.»

Mauritz Sterner.

Var och en, som inom sig bär den heliga elden, måste genomgå tider av intensivt, inre lidande på grund av hans ostillbara längtan efter idealens förverkligande. Men dessa tider bidraga också att göra det inre livet djupare och rikare. Ju rikare liv, dess större risker, men hellre det än andlig fattigdom. Och idealen få icke dödas, därför att de icke kunnat förverkligas.

Vår orden under åren 1892—1899.

Sedan Sverges S. T. stiftats, hade en enande styrelse erhållits. Man kan ock spåra en rikare inre utveckling i t—n. Flera viktiga frågor, gemensamma för samtliga t—l kommo upp på dagordningen. Jag vill här endast nämna frågan om bildandet av en gemensam sjuk- och begravningskassa. Något resultat blev det ej av förslaget, lika litet som av förslaget om att få till stånd en avdelning i Sverige av det livförsäkringsbolag, i vilket de amerikanska ordensbröderna voro försäkrade. Enligt meddelande vid S. T.-mötet den 24 nov. 1895 ville högste ordenschefen i Amerika ej godkänna bildandet av en avdelning i Sverige.

En annan fråga, som kommer till dryftning på S. T.-mötena i slutet av 1890-talet är den om en tidning för orden. Denna fråga föres fram på ordinarie S. T.-mötet den 30 juni 1895. Efter lång utredning beslöts äntligen på S. T.-mötet i Västervik den 24 juni 1898 att utgiva en tryckt tidning och utsågs br C. E. W. Svensson i Kalmar till redaktör och ansvarig utgivare. Tidningen utkom ock under åren 1899 och 1900 med ett nummer i månaden. Redaktör var br J. O. Olsén i Kalmar, vilken stad var utgivningsorten. Ordens medlemsantal synes dock vid denna tidpunkt ha varit för litet för att kunna ekonomiskt bära upp ett tidningsföretag, varjämte bristen på samarbete mellan ordens styrande män och tidningens redaktion i viss mån också bidragit till att tidningen aldrig blev, vad den var ämnad att bli: ett officiellt organ för orden.

S. T. sammanträdde under denna period regelbundet en gång om året till ordinarie årsmöten. Dessa höllos den 9 april 1893 i Skönvik(?), den 20 maj 1894 i Skönvik, den 9 (forts. 30) juni 1895 i Sundsvall, den 25, 26 juni 1896 i Stockholm, den 24 juni 1897 i Kalmar, den 24 juni 1898 i Västervik, den 24 juni 1899 i Sundsvall och den 24 juni 1900 i Kalmar. Dessutom höllos extra S. T.-möten vid vissa tillfällen.

S. M. under dessa år voro: 1892—1893 Gustaf Karlzén, 1893—1896 O. F. Eriksson i Skönvik, 1896—1897 C. Johansson i Kalmar, 1897—1898 W. Ljungberg i Västervik, 1898—1899 O. F. Eriksson i Skönvik, 1899—1903 Carl Landström i Sundsvall. Som S. K. tjänstgjorde 1892—

1893 C. F. Eklund, 1893—1894 N. Haraldsson, 1894—1895 C. Lychou, 1895—1898 C. F. Eklund, 1898—1899 S. G. Bersén i Kalmar, 1899—1900 O. J. Svensson i Kalmar.

Medlemsantalet är ej synnerligen stort och växer ganska långsamt. För vissa år har det varit mig omöjligt att erhålla exakta siffror. Några rapporter från de första åren av S. T:s tillvaro finnas tyvärr ej bevarade. Så vitt jag kunnat finna, föreligger den första tillförlitliga uppgiften om medlemsantalet i protokollet från S. T.-mötet 1895, då det uppgives att orden ägde 107 godkända medlemmar. Vid S. T.-mötet 1898 uppgives medlemsantalet den 1 maj d. å. hava varit 292; vid 1899 års S. T.-möte har det ökat till 358 och vid 1900 års S. T.-möte utgör det 512.

Åtskilliga nya avdelningar hava emellertid bildats under åren. I Kalmar hade den 27 augusti 1893 bildats S:t Johannes av S. K. br N. Haraldsson. Denna avd. växte raskt och erhöill många goda krafter. Det kom snart att konkurrera (om man i denna form kan tala om konkurrens) med Verdandi om ledningen, som under senare delen av 1890-talet omväxlande ligger i händerna än på bröder tillhörande Verdandi, såsom O. F. Eriksson, C. F. Eklund m. fl., än på bröder från S:t Johannes, såsom C. Johansson, Bersén, O. J. Svensson m. fl. Det raska ombyte av tjänstemän i S. T. synes ha orsakat, att handlingar, som tillhört S. T., gått förlorade och på grund härav hava stora luckor uppstått i vår kännedom om orden från dessa dagar.

Den 9 juni 1895 uppgives såsom stiftelsedag för R. T. Sundsvall. Tvivelsutan är detta datum felaktigt. Jag håller före att stiftandet har ägt rum redan i maj. Till stöd för min mening ber jag få anföra följande omständighet. När S. T. sammanträdde i Sundsvall den 9 juni 1895, representerades t:t nr 6 Sundsvall av br Petrus Andersson. Det är väl knappast troligt, att stiftandet av nr 6 Sundsvall, val av S. T.-representant och öppnandet av S. T. kan ägt rum samma dag. Alltnog! Från att under ett par år ha varit en »filial» av Verdandi arbetar Sundsvall från försommaren 1895 såsom självständigt t—l.

N:r 7 får Columbus i Västervik, nu för länge sedan avsomnat. Jag förstår icke, varför Columbus ej fick n:r 6 och Sundsvall n:r 7. Columbus stiftades nämligen redan år 1894 och det omförmäles i pro-

tokolllet från extra S. T.-mötet i Härnösand den 5 aug. 1894, att en avdelning bildats i Västervik med namn Columbus. Något fel föreligger givetvis i bokföringen och orsaken härtill ha vi säkerligen att söka i de täta ombytena av S. K.

Den 14 okt. 1899 bildades n:r 8 Göta i Karlskrona, som numera är nedlagt, efter att under flera år fört en mycket tynande tillvaro. Den 10 nov. s. å. bildades n:r 9 Concordia i Stockholm och den 10 juni 1900 n:r 10 Carl XII (numera Molay) i Ängelholm.

Under åren 1896, 1897 och 1898 förde orden i dess helhet en tynande tillvaro. Det var nog huvudsakligen energien hos vissa ordensbröder, som höll det hela vid liv. I och med br Carl Landströms val till S. M. 1899 synes tydliga tecken på större livaktighet, liksom ock mera ordning och reda i det hela blivit härskande. De, som haft förmånen att personligen ha känt br Landström, utan att vara någon orsaken till förändringen till det bättre. Här är icke platsen att närmare gå in på dessa omständigheter. Blott det må sägas, att br Langdström, utan att vara någon initiativets man, dock fattat det innersta i vår ordens väsende djupare än de flesta andra av den tidens ordensmedlemmar., liksom han ock hlart och tydligt såg vad det kunde bli av orden, om den bleve ledd in på nya banor. Det lärer br Landström till ovänskelig ära, att han på allt sätt stödde de strävanden för reformering av orden, som gjorde sig hörbara redan på S. T.-mötet 1899 och som blevo klart och tydligt formulerade på S. T.-mötet 1900.

Vid sekelslutet funnos i Sverige 7 arbetande avdelningar med tillsammans 358 medlemmar. Alpha, Minerva och Svea ha nedlagt sitt arbete, de båda förra för alltid, det senare för att snart ånyo rycka in i ledet av arbetande t—l.

Under 12 års tid hade vår orden, som planterats här i Sverige av en tillfällighet, trevat sig fram till den punkt på vägen, då det gällde att välja mellan att antingen fortsätta i de gamla spåren vilka med visshet hade så småningom lett till ordens undergång, eller ock att bryta sig en ny vag med andra mål för ögonen och med delvis nytt innehåll i de gamla formerna. Det är det epokbildande S. T.-mötet i Kalmar, som är vägmärket mellan det gamla och nya, och vår orden har starka skäl att i år hugfästa 20-årsminnet av detta S. T.-möte.

Glädjande nog kunna vi göra det i Kalmar och jag är förvissad om, att våra bror i Kalmar till fullo inse, vilket högtidsmöte vår orden går att fira den 8 aug. i deras gamla minnesrika stad. Och ännu mer glädjande är att vi ännu ha den banbrytande kraften mitt ibland oss, den man som under dessa 20 år med okuvlig energi och aldrig slappnande arbetsvillighet offrat sig för att genomföra den reform, han för 20 år sedan drog upp riktlinjerna för.

(Gode medredaktör! Du får ej stryka dessa sista rader. Jag tar ansvaret för dem på mig.)

Carl Christensson.

S. T. M. R.

Sammanträder i Stockholm den 5 och 6 juli. Bland andra ärenden, som därvid förekomma till avgörande, må nämnas: Program för S. T.-mötet i Kalmar (önskvärdt vore att meddelanden till oss ingå från Kalmarbröderna hur de tänkt sig anordningarna), ansökan från V. T. Knappe i Uddevalla att bli till R. T. upphöjt. Detta ärende har behandlats av M. R. i R. T. Felicia, som under vissa förutsättningar givit sin tillstyrkan.

Var uthållig, så lyckas du.

(Efter Spurgeon.)

Backen framför dig ser svår ut. Och den är svår. Men hugg i, så kanske du kan kravla dig upp med lasset! Kom ihåg, att ingenting här i världen är så hårt, att det ej finns något hårdare. Och det är just detta hårdare, som besegrar det hårda. För arbete fordras vilja; är arbetet tungt, måste du äga god vilja; är det hårt, måste viljan vara järnhård; och ser arbetet alldeles omöjligt ut, så biter endast en vilja av stål på det.

Stå inte där nere vid backens lägsta punkt och riv dig i huvudet, så att hårtestarne skymma dina ögon! Hugg i och försök! Kom ihåg ordspråket: Trägen vinner. Har du sett en myra streta uppför en brant med ett strå? Har du inte, se då till, att du får skåda det. Hon ger sig inte, även om hon misslyckas gång på gång, och ändå har hon inte hört ordstäv: Trägen vinner. Hon förstår det utan undervisning, vilket visar, att vi människor icke alltid äro så klyftiga som vi tro.

Du tvekar. Du ser en man närma sig. Du tänker bedja honom hjälpa

dig. För två skall det lyckas så lätt, menar du. Men jag har den uppfattningen, att var och en som vill framåt, måste lita på sig själv. Och vad skulle man sätta för värde på framgången, om man sparkats fram av andra!

En ensam man kan bära två ämbar vatten; kommer det en annan till, taga de var sitt; och skulle det bli tre om jobbet, är det antagligast, att inte en droppe vatten kommer till bestämmelseorten, ty de tre skulle trassla in sig i problemet hur transporten av två ämbar vatten skulle kunna delas på tre män.

Nej, hugg i själv! Den som har hälsa och krafter och arbetar duktigt och flitigt är lycklig, ty arbete är livets mening. Utan svett och möda blir magen ej mätt. Jonas' kurbits sköt upp på en natt, men så försvann den också på en natt. »Lätt fångat, lätt fångat.» Det som flyger in genom ena fönstret, kan lika hastigt flyga ut genom ett annat.

Thärdighet är huvudsaken. Mod är bra, men tålamod är bättre. Den otålige är het som ett eldkol i början, men kall som ett stycke is, när han hållit på en stund och misslyckats. Han liknar ett grant käril, som ser alldeles prima ut på avstånd men som vid närmare granskning befinnes sakna botten.

Innan du börjar en sak, förvissa dig om, att det är rätt att göra den saken. Fråga herr Samvete. Försök ej att göra det absolut omöjliga. I det stycket kan herr Sunt förnuft råda dig. Det tjänar till intet att försöka fånga en valfisk i ett fisknät. Bättre att genast övergiva ett dåraktigt företag än att hålla på därmed och bränna fingrarna; bättre att ödmjukt böja nacken än gå kapprak och stöta pannan blodig.

Men har du fattat ditt beslut att gå en viss väg, så låt icke varje mullvadshög skrämja dig att vända om. Eken faller icke för ett enda hugg. Låt yxan arbeta i hurtig takt, så faller det stora trädet till sist! Järnet mjuknar ej med detsamma det lägges i elden. Du måste sätta in arbete vid bälgen. Och har du fått järnet rött, så måste du med kraft anpassa hammarslagen för att få ditt verktyg färdigt.

Vi få ej fälla modet inför besvärigheter och motgångar. Försynen skickar oss dem med avsikt för att pröva vad vi duga till. Och lita på det, att de äro oss till verklig välsignelse. Det har sina goda

skäl, att det finns stenar i åkern och att det ej sitter stekta kalkoner under buskarne. En värld, där ner under buskarne. En värld, där allting vore lätt och bekvämt, skulle måhända vara en utmärkt barnkammare, men icke alls tjänlig för fullvuxna människor. Brysselkål blir ej fullgod, förrän frosten bitit den, och människan når ej bitit den, och människan når ej sin fulla utveckling, förrän missin fulla utveckling, förrän missräkningarna och motgångarna klämt henne till jorden en och annan gång.

Att övervinna besvärigheterna, det är just det härliga, det som ger lycka och inre tillfredsställelse, och som bereder oss möjlighet till och som bereder oss möjlighet till att bära framgången. Slår denna ned på människan som en hök på en kyckling, så går det med människan som med kycklingen.

Nej, hugg i och streta på uppför backen!

E.

Ur brev och rapporter.

S. T. OMBUD, VALDA AV R. T. VERDANDI:

M., br Edward Frånberg, v. M., br Ernst Heimer och C. M., br Gust Ols-son med U. M., br C. J. F. Westlinder och B., br W. Söderström som suppleanter.

R. T. FELICIA

i Göteborg hade en lyckad utfärd den 6 juni till Alingsås. Deltagarantalet från Göteborg var omkring 100. I Alingsås mötte därboende ordensbröder och ett 40-tal bröder med damer från Borås, varifrån färden ägde rum i fyra bilar och 10 motorcyklar. I Alingsås stod 12 stora motorfåtar till disposition. Dessa fortsattes färden, efter den vackra lilla ön till sjön Mjörn, där sällskapslandsteg på en hög skogbevuxen ö. Högsta toppen planterades T. R.-emblem av förgyllt smidesjärn placerat en hög järnstång stödd i bärgel.

Vid avslutandet hölls tal av representanter för de tre städerna, Gråhn, Göteborg, Thorsin, Alingsås, och Reis, Borås. Efter utfärden middag å stora hotell. Allt lyckat.

Den inre elden, själens glödhjärtats värme, den heliga elden är ett fåtal människors andliga egendom och ändå är intet så nödvändigt för hela mänskligheten utveckling som just de heliga flammorna hos dem vilka såsom banbrytare, föregångsmän, vägvisare, profeter, martyrer, kättor under släktets vandring visa barmot upphöjda ideella mål och andras själsliv tända nya eldar elkomma de sparsamma glöden, stäckts av vardagslivets aska att nytt slå ut i full låga.

Självuppfostran.

I vår natur finnas nedlagda frön av olika slag som vänta på de omständigheter och förhållanden, som skola komma dem att växa. Människan utvecklar omedvetet dessa frön på ont och gott, liksom träden och örterna växa omedvetet. Men människan kan ock behärska dessa omständigheter och själv giva riktning åt sitt levnadslopp. Hon kan uppfostra sig själv, kan genom flit och eftertanke förvärva kunskaper, utbilda sig, förädla och rena sin natur, utveckla sina förmågheter, stärka sin karaktär. Och emedan hon kan göra detta, bör hon också göra det.

Om vi icke bruka och utveckla våra goda egenskaper, komma vi så småningom att förlora dem. Vid olika tillfällen framhöll den store Mästaren nödvändigheten av att vi rätt förvalta de pund, som vi fått av livets Herre. Bruka och utveckla eller förlora, så lyder den omutliga lag, under vilken vi alla äro ställda. Detta gäller såväl våra fysiska och intellektuella som moraliska egenskaper. Bruka och utveckla dina muskler, eljes skola de långsamt förslappas och bliva kraftlösa. Bruka och utveckla ditt minne, ditt förstånd, ditt omdöme, eljes skola de försvagas. Bruka och utveckla ditt samvete, eljes blir det försoffat. Bruka och utveckla de förmågheter, som ge dig förmåga att skåda upp mot oändlig sanning, skönhet och godhet, och de skola lyfta dig mot dessa. Låt dem vara overksammas, och du skådar icke om vad skönt och härligt som finnes omkring dig.

Men själva förmågan till självuppfostran är en gåva, given av all god gåvas givare, och om denna förmåga icke brukas, så kan du icke heller utvecklas. Det är denna förmåga till självuppfostran, som utgör en av de förnämsta skillnaderna mellan människan och djuren, mellan de civiliserade och vilda folkslagen. Djur kunna dresseras och i viss grad även uppfostras av människor, men de kunna icke uppfostra sig själva. Man kan bibringa dem en del färdigheter, invänja dem i en del nya vanor, men om människan ej gör detta, förbliva de ouppfostrade. Varje människa, som förkovrar sig, medverkar till samhällets framåtskridande, var och en som står stilla, håller det tillbaka. Det är nog så, att samhällets framåtskridande beror på huru den enskilde medlemmen i samhället utvecklas. En stor verk-

ligt upplyst själ kan föra hela sitt tidevarv framåt; en låg, lumpen själ drager det nedåt.

Människan är ock skapad för att förkovra sig. Det framgår tydligt av det förhållandet, att livet självt utan framsteg i någon form blir icke blott oangenämt, det blir rent av outhärdligt. Det är först med känslan av framsteg, som intresset för livet vaknar upp. Så länge vi människor äga hopp, kunna vi bära allting, fördraga allting och vara lyckliga. Men borttoges hoppet, så dör hjärtat före kroppen. »I som här inträden, låten hoppet fara», satte ock Dante som överskrift å porten till Inferno. Jorden blir ett inferno, om hoppet toges bort. Livselixiret är känslan av att man ännu kan kämpa sig fram till nya mål, att man ännu har något att hoppas av livet.

Självuppfostran består icke blott uti att vi alltmer tillägna oss kunskaper på olika områden, den består ock uti att hela den mänskliga naturen allt mer utvecklas och varvid vi till läromästare hava allt i det mänskliga livet: natur och samhälle, medgång och ännu mer motgång, sjukdom och lidande, bekymmer, förluster, mänsklig sympati och antipati, vänner och kamrater o. s. v. Jämte denna undervisning måste i vår egen själ finnas en allvarlig önskan och uppsåt att växa till, att år efter år bliva mera storsinta, djupare, högre och ädlare.

Jag tror icke, att vi kunna göra av oss själva, vad helst vi vilja. Men vi kunna göra av oss själva, vad vi äro bestämda till. Fröet finnes nedlagt inom oss, vi skola ansa det och låta det växa.

Men är då icke självuppfostran ett mycket själviskt mål? Är det icke bättre att sätta såsom uppgift att göra den närmaste plikten, att göra allt det goda vi kunna för våra medmänniskor hellre än att odla våra egna förmågheter och utveckla vår egen natur? Denna invändning förtjänar att tagas i betraktande; den innehåller tvivelsutan en stor sanning.

Det ligger givetvis en fara i att göra självuppfostran till ett slutligt mål. Det kan då så lätt leda till själviskhet. Självuppfostran får blott vara ett medel, varigenom vi sträva till en verklig utveckling av alla våra förmågheter. Den som endast arbetar på att skaffa sig kunskaper, förmåghet, social ställning o. s. v., skall snart märka, att han måste utöva människokärlek, vinna medkänsla och giva sådan, om hans känsloliv icke skall

frysa till. Och å andra sidan skall den som endast söker uppfostra sitt känsloliv finna, att han blir ytlig, därest icke även kroppens och själens andra förmågheter uppfostras.

Om vi odla kroppens och själens krafter för att bruka dem i det godas tjänst, tror jag, att någon fara icke föreligger, att vår självuppfostran skall mynna ut i själviskhet.

Om vi äro trogna vår egen övertygelses inre ljus och de dagliga plikter vi ha att utföra, skola vi ock tillväxa. Vi skola då märka, att vi bliva goda och nyttiga tjädnare var och en på sin plats.

C. C.

Från det gamla Grekland ha vi sagan om Prometheus, en av titanerna, som stal elden från himlen och lyckliggjorde människorna med denna underbara, härliga gåva. Tillförne var elden gudarnas uteslutande privilegium: i solen, som bringade ljus och värme, i blixten som antände och dödade, uppenbarade sig makter och krafter, som människan avundsjukt åträdde. Och så lyckades hon en dag att — för första gången — själv göra upp eld; säkerligen blev hon överraskad och visste väl knappast hur det hade tillgått, men ihärdiga, upprepade om också planlösa försök ledde henne fram till målet: att var och när hon ville kunna framkalla detta himmelska element, det fjärde och högsta i serien jord, vatten, luft, eld. När dessa fyra framträdde såsom urämnen för den grekiska iakttagelsen, visade sig jord sjunka i vatten, vatten — såsom regndroppar — sjunka i luften, men elden steg med sina flammande lågor uppåt genom luften och visade därmed hän på sitt höga, himmelska ursprung. Och i framkallandet av elden hade människan åtminstone på en mycket viktig punkt blivit gudarnas like.

»Pingst-undret» kan och måste förnyas över ett och annat släktled: den heliga elden måste åter och åter erövrats och anammas — dess uteslötande betyder släktets andliga stillastående, undergång och död mitt uppe i nutidens överflöd på teknisk fulländning och samhällsliga (mer eller mindre hoppingivande) omstörtningar och nydaningar.

Tidens krav.

Vår tid kännetecknas av en underlig och hänsynslös dualism på skilda områden, varvid sol och skugga skifta i hastig följd.

Över den tungt och allvarligt suckande mänskligheten har länge välvt sig en hemsk himmel, efter vilken tunga och mörka moln sakta glidit fram, varslande om orkaner och ovädret. Ännu synes mörka moln här och där, som skymmer stora delar av mänsklighetens lyckohimmel, men en och annan solstråle glimmar dock fram mellan molnen, vilket ger oss en antydning om att bakom de mörka molnen befinner sig solen, ljusets moder, och anstränger sig att få lysa och värma. Men dessa enstaka ljusstrålar lysa dock i någon mån upp stigar som bära framåt och uppåt, men de visa oss också vilka hemska avgrunders mörka gap, vi ha att iakttaga och akta oss för. Det är en strid på gott och ont, som nu hårdare än någonsin väller fram över världen, med underliga skiftningar av glödande hat och varm kärlek.

Vår tid är en experimentens och forskningarnas tid. Olika grupperingar av optimister och pessimister, av längtande framtidssökare på rättens och den andliga odlingens vida fält och krassa egoister taga ställning emot varandra, beredda på det värsta. Något nytt håller på att utexperimenteras och utkristalliseras i stridernas mångfald och hårdhet. Den längtan efter ljus och värme, efter frihet och rättvisa, som länge legat och grott i djupa folklager, har till sist brutit tidens stelhet och sprängt de hårda banden och rusat fram på jakt efter något nytt och någonting bättre. Det är sökandets och längtans hunger stora folkgrupper genom dagens bittra strider söka tillfredsställa. Dagen kännetecknas av otillfredsställelse med vad gårdagen gav. Man har funnit tiden mogen att tillkämpa sig någonting nytt, om det ej alla gånger är så väl övervägt om det är något bättre och rättfärdigare. Och trots alla skiftningar om vad rätt och sanning är, om vad frihet och lycka vill säga, finner man dock en underström av en allvarlig längtan, att komma framåt och uppåt mot solen och ljuset, där man tror lyckan och rättfärdigheten är bofast. Den energiyttring, som kommit till synes i de senaste tidernas hårda strider mellan å ena sidan dem,

som längta efter någonting nytt, något som tangerar rättfärdigheten och lyckan, något som de stora andarna drömt om och i sina stora verk tecknat för folkens trånande blickar, och å andra sidan dem, som finna sina ideal tillfredsställda i de nuvarande förhållandena och sålunda ingen ändring önska, måste om möjligt länkas in på vägar, som verkligen leda till sann lycka och verklig rättfärdighet.

Att gå och söka inbilla sig att ingenting sker och ingenting hänt, är detsamma som att söka stå dövt inför dånet från stridens bullrande gång. Något nytt håller på att födas fram ur folkens ve och vända. Allt gott måste födas med smärta. Den civiliserade världen ligger för närvarande i en sådan födslovända, då någonting nytt och — som vi tro och av hela vårt hjärta önska — någonting gott födes. Hur det kommer att ske, är kanske svårt att förutsäga, det blir kanske någonting helt annat än vi trott och önskat, men att en förändring kommer att ske och någonting nytt skall växa fram ur dagens kaos, äro vi nog alla överens om.

Mot tidens moraliska depravation, ett av de sorgebarn, som världskriget uppammat och närt, måste det resas en hög och stark damm! Tidens budskap till oss alla är detta: Samling av allt vad av ideellt och kulturellt intresse finnes till energisk och målmedveten kamp för kulturen och de andliga värdena! Låtom oss samlas till en stor kulturhär, vars taktfasta tramp framåt skall höras vida omkring och varsla om att ljusets härar komma, vars avantgarde vi alla böra eftersträva att tillhöra. Och den ungdom, som nu är så slö för de andliga tingen och passiv för allt som rör sig i tiden, måste väckas.

Du lever ej ensam.

Som träden i lunden,

som stenen vid sten i byggnaden

bunden,

som länken vid länk i en kedja

av järn,

så leva vi människor varandra till

värn.

Och längtan från gruset

mot solen och ljuset

är skatt som vi äga gemensam.

M. E.

Vid skiljovägen.

(Allegori.)

En yngling högre vandrar fram
Med ädel hållning, allvarsam
Hans blick så klar och öppen är
Och gudastämpel pannan bär.
Med fasta steg han framåt går
Till dess en skiljoväg han når.

I valet tveksam där han står,
Då han två kvinnor skåda får;
Den ena djärv till honom går;
I lockar faller ymnigt hår,
Så ömt le röda läppars par
Och blicken tjusningskrafter har.

»Kom, Herkules, hon ber, följ mig!
Med rosor smyckar jag din stig,
Jag leder dig till glädjens sal,
till njutning, nöjen utan tal.
Kom, låt oss dricka druvans saft,
Det skall dig giva snillets kraft.

Så lockar hon och lindar varm
Kring hjältens hals sin vita arm:
»Kom, vällust, vila, fröjd ger jag.
Vi dröjer du? Till vän mig tag.
Men hjälten tvekar, frågar nu:
»Säg, tjuserska, hur heter du?»

Hon svarar något misstlynt då:
»Jag heter »Nöje», men också
Ett annat namn jag bär, men vet
att avundsjukan gav mig det.
Den Plikt som aldrig ger en rast
I livets strid mig kallar Last.

Helt stilla, tyst och allvarsam
Den andra kvinnan stiger fram.
En fotsid enkel dräkt hon bär
Och blicken ren men sorgsen är.
Mot hjälten vänd hon frågar så:
»Dygd eller last, vem av de två?»

Jag Dygden är. Betänk dig
Och sälj åt lasten ej din själ!
Dess lamntag dödar andens liv
Ät mig din kraft, din kärlek.
Väl törnbeströdd är dygdens stig
Men den skall lyckliggöra dig.

Ty vet, den längtan Zeus dig
Din andes djupa sanningskrav
Ej tillfredsställs av lastens smärta
Av sinnlig vällust, dådlös lek,
Nej, följ du mig till mödans
Till mannabragd, till ädel strid.

Mot lögn och våld till kamp du
På lastens värde gör ett slut.
Mot mörkets makter i vår
Drag ut och strid med signat
Och sinnets ro och själens frid
Är segerlön i denna strid.

Vid skiljovägen står en var
Och tvekar om sitt hjärtas svär
På maningen att välja rätt.
Minns broder, och ditt svar bär
Vad hjälper om en värld du
Ifall du själv förlorat går.

Den mänskliga tanken är gnistan, buren av det talade och skrivna ordet; bränsle är det mänskliga känslolivet, och den värme, som alstras av förbränningen blir drivkraft — och den enda drivkraften till handlingen, till handlingen i stort och smått, till handlingen på gott och ont.

Våra avdelningar.

Under juli månad förekomma sammanträden enligt utsända schema endast inom följande:

8. R. T. FELICIA, Göteborg, Coldinordens lokaler, Bellmansgatan.
Juli 7 kl. 7.30 extra I. G. i anledning av mässan. Efteråt utfärd till Långedrag.
9. V. T. RIDDARBORGEN, Fränsta, lokal: I. O. G. T:s hus Komsta.
Juli 11. Sommarfäst.
13. R. T. ANSGARIUS, Norrköping, lokal: Sveahallen, Ö. Kyrkog. 7.
Juli 8. I. G.
17. R. T. GREGORIUS, Malmö, lokal: St. Trädgårdsgatan 22, III.
Juli 8. I. G.
29. V. T. PARCIFAL, Aarhus, Danmark.
Juli: 1, 2, och 4 onsdagen.
30. I. T. UMEBORG, Umeå, lokal: I. O. G. T:s ordenslokal.
Juli 18. Sommarfäst.

Nya medlemmar.

I R. T. Verdandi, Sundsvall:
Linjeförman K. J. Jansson, Sundsvall.
Kafferostare Gust. Pahlsson, Sundsvall.
Handelsföreståndare Tyko Wiklander, Alnö.
Cementläggare Hj. Agren, Sundsvall.
Cementläggare Bernh. Söderström, Sundsvall.

I R. T. Gregorius, Malmö:
Sjökapten Emil Carlsson, Limhamn.
Posttjänsteman Martin Cronholm, Malmö.

I I. T. Ariel, Falun:
Disponent Lars Olof Olsson, Rättvik.
Bokhållaren Gatu Hans Hansson, Rättvik.

Övriga avdelningar med mötet inställt under juli.

1. R. T. VERDANDI, Sundsvall, lokal: I. O. G. T:s hus, Köpmannagatan 9, II.
2. R. T. SVEA, Härnösand, lokal: Byggnadsföreningen Riddaren.
3. R. T. S:T JOHANNES, Kalmar, lokal: egen, S:a Malmgatan 18.
4. R. T. CONCORDIA, Stockholm, lokal: Mästersamuelsgatan 47, II.
5. R. T. MOLAY, Ängelholm, lokal: Storgatan 6 A, III.
6. R. T. JAMTEBORG, Östersund, lokal: egen, Strandgatan 10.
7. I. T. LJUNGAN, Svartvik, lokal: Värstaborg.

Carl O. Bergendahl

anordnar å Svenska Mässan i Göteborg den 5—11 juli

Handelsinstitutet, rum 51,

en rikhaltig utställning i damkonfektion.

Specialtillverkning av Sidenväskor och div. Julnyheter.

Kontor och Fabrik:

**20 Nordenskiöldsgatan 20,
GÖTEBORG.**

(56)

Tel. 17680.

Tryckfelsnisse

spelade mig ett par fula spratt i senaste numret av T. R.-bladet. Han har tagit och gjort om titeln på br A. J. Cederholms bok, som jag skrivit några rader om. Bokens titel är: En smedgesälls upplevelser och äventyr. Nisse tyckte visst att det obegripliga ordet »smedjesons» lät bättre än »smedgesälls». Jag begriper bara inte vad en smedjeson är för slag. Inte har en smedja några söner, bästa Nisse!

Det andra sprattet spelade han mig i uppgiften om »Våra avdelningar, ordnade efter storlek». Han har här kommit med den ytterst missvisande uppgiften att R. T. Gregorius ökat med 65 medlemmar. I verkligheten är ökningen 10, och det är vackert så, tycker jag. Men Nisse tycks inte vara nöjd med ett tital. Fy skäms, Nisse!

C. C.

Svenska Mässan.

Under ovanstående rubrik meddelade Felicias M. R. i förra numret av T. R. Bladet om sitt beslut att hålla ett I. G. möte den 7 juli kl. 7.30 e. m., varefter företages gemensam utfärd till Långedrag.

Då erfarenheten visat att det är förenat med stora svårigheter att erhålla rum under den tid mässan pågår, torde de bröder som ej ännu anmält sitt deltagande genast göra detta. I den mån det är för kommitterade möjligt skall dock rumsfrågan ordnas.

Anmälning insändes till mitt kontor, Nordenskiöldsgatan 20, Göteborg.

Under mässdagarna träffas under tecknad vid min utställning i Handelsinstitutet, rum 51.

Broderligen

Carl O. Bergendahl.

10. V. T. KNAPE, Uddevalla, lokal: egen, Kungsgatan 19.

11. R. T. KNUD LAVARD, Köpenhamn, Sveavei 8.

12. V. T. VERITAS, Borås, lokal: Österlånggatan 1.

14. R. T. ESAIAS TEGNER, Karlstad, lokal: Ö. Torggatan 16.

15. R. T. MANHEM, Gävle, lokal: Flinikapellet, Hantverkaregatan 39.

16. V. T. VALKYRIAN, Söderhamn, lokal: Templarnas hus, Rustkammerbacken.

18. V. T. SCANIA, Hälsingborg, lokal: t. v. klubbmöten å Café Metropol, Karl Krooksgatan 10.
Korr.: Folkskoll. C. A. Helmertz, M., Karl Gustafsgatan 32. Tel. 2226.

19. R. T. BRÖDERNA, Boden, lokal: I. O. G. T:s ordenshus.

20. V. T. IDUN, Hudiksvall, lokal: Temperance.

21. R. T. EXCELSIOR, Kristianstad, lokal: Kardellsgatan 19.

22. R. T. S:T HANS, Visby, lokal: egen, Trädgårdsgatan 7.
Andra måndagen och sista lördagen i varje månad.

23. R. T. THULE, Luleå, lokal: Odd Fellows ordenshus.

24. V. T. S:T OMER, Landskrona, lokal: Järnvägsgatan 2.

25. R. T. MASTER OLOF, Örebro, lokal: Gamla gatan 16, III.

26. I. T. FRATERNITAS, Sunne, lokal: Slottet.

27. V. T. VESTMANNIA, Västerås, lokal: I. O. G. T:s ordenshus.

28. I. T. BALDER, Halmstad, lokal: N. G. T. O:s ordenshus.

31. I. T. ARIEL, Falun, lokal: Johanneskyrkan.

Annonsbeställningar i T. R.-Bladet

insändas till kassör Karl Nyström, Stockholm 16. Uppgiv vid beställning antal gånger.

Fotografiska Förstoringsarbeten

i en mångfald olika manér utföras å undertecknads atelier.

Begär prisuppgift och förslag!

R.T. 357. CARL LARSSON, Gävle.

Nykterhets-Automaten
S:ta KLARA, (3)
 Mästersamuelsgatan 71, Stockholm.
 Stor och fin matsal, väl uppvärmd, väl
 lagad husmanskost till moderat pris.
Kasper Höglund,
 ledare i företaget.

Albert Brosché, (45)
 VÄSTERÅS.
**Manufaktur-, Trika- &
 Korta varor**
 en gros.

Telefoner: Kontoret 989.
 Lagret 989, ankn.
 Bostad 897.
 Telegramadress: Brosché.
 Begär offert!

NORDSTRÖM & FORSBERG
KONDI TORI
HÄRNÖSAND

Rikst. 650 rekommenderas. Rikst. 650

T.-R.-Bröder! (8)

Vid besök i Härnösand glöm ej att
 göra Edra inköp i

J. NORBERGS

Skrädderi-, Beklädnads- och
 Herrekliperingsaffär,
 11 KÖPMANGATAN 11.

Största möbellager

norr om Stockholm.

Sorterat lager av

MATTOR och GARDINER.

Egna möbelverkstäder.

G. A. ENGERFELDT, Sundsvall.

TELEF. 98, 703. (28)

Svea-Saft (6)

är en uppfriskande och välsmakande läskedryck,
 är bäst till soppor, säser och krämer,
 är framställd av bäska ingredienser och raffine-
 rat socker,
 är okänslig för såväl värme som köld och jäser
 icke,
 är resultatet av många års strävande att åstad-
 komma det bästa möjliga.
 Finnes hos varje specierihandlare samt i parti
 hos tillverkarna:

AKTIEBOLAGET

ANDERSSON & NORDIN,
SUNDSVALL. Rikstel. 67 o. 267.

Ombud i Östersund: **P. Åslund. Rt. 451.**

LUNDELL & ZETTERBERG,
13 Ragvaldsgatan 13,
STOCKHOLM 4. (4)

Utländska träslag och fanér.
 Möbeltillverkningsmateriel, Verktyg m. m.

TELEFONER:

Försäljning & orderupptagning: Riks 2333 Allm. 31 85
 Kontoret: > 3745 > 31 51
 Filialen: > 207 59 > 41 26

Nordol-Tvålen,

marknadens förnämsta tvål,
 tillverkas av

Akt.-Bol. Tekn. Fabr. Nordstjernan,
SÖDERHAMN.

(30) Innehavare: **Carl Larsson och John Häggglund.**

OSKAR BLOMQVISTS (48)
BOKTRYCKERI ALLM. TEL. 193 33.
 RIKS NORRM. 14.

MÄSTERSAMUELSGATAN 61, STOCKHOLM.

CENTRALVARUHUSET
 92-94 Drottninggatan 92-94
STOCKHOLM. (46)

Det populäraste varu-
 hus i det här landet.

Ständigt på lager finnas

ARMKNAPPAR, BRÖSTKNAPPAR, KRÅSNÅLAR med T.-R.-emblem.
 T.-R.-märken. Ensamtillverkare av T.-R.-ringar. OBS. 12 olika bredder å ringarna.
GÖTEBORGS NYA JUVELERARE AFFÄR
WILH. LUNDBERG
 KORSGATAN 8. GÖTEBORG. (51)

Norrlands

Rörlägnings-Akt-Bolag,
GÄVLE.

Telef. 2482, 2505, 2822. (17)

Ne forgesu! (11)

ke la Kafejo "ESPERANTO" ekzistas
 Je la Drottninggatan 29, en Gävle
 kaj estas rekomendata.

— Bonan kafon. Bonan servon. —
 Posedanto: **C. G. HOLMSTEDT.**

A.-B. ROBERT LIDBECK & C:o, Göteborg,
 1 Stora Badhusgatan 1.

PAPPERSAFFÄR EN GROS. (36)

Lager av In- och Utländska Pappersbruks tillverkningar.

POST-, SKRIV- & TRYCKPAPPER, KUVERT & PAPETERIER :: ::
 OMSLAGSPAPPER :: PAPPERSPÅSAR :: BINDGARN :: ::

Order mottagas tacksamt av **TH. WIBERGH.** Telef.: 432 & 17 22. 89 65, 96 39 el. 78 67 (bostad.)

ELEKTRISKA INSTALLATIONER
OCH MATERIEL

Billigast hos

"ALLMÄNNA SVENSKA".

Filialer: Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping,
 Sundsvall, Östersund, Umeå och Jönköping.

Ring upp ASEA då Ni har några beställningar!

Förenade Målaremästarnes Aktiebolag J. F. Harström,
GÖTEBORG,

rekommenderar sig för utförande av allt slags arbete inom målareyrket.
 Beställningar och kostnadsförslag utföras skyndsamt efter anmälan å
 Kontoret Storgatan 51. — Telefon 2704. — Verkstäder: Storgatan 51 och 32.

C. W. GRAHN.

Telefoner: Kontoret 27 04. — Bostaden 27 29. (35)

ERIK BERGSTEDT

Herrekliperings-, Manufaktur-
 & Kortvaruaffär.
SÖDERHAMN.

Riks. 411.

Rekommenderas. (12)

Praktiska Byggnadsaktiebolaget
GÄVLE,

utför alla slag av
BYGGNADSARBETEN.
 Egna snickeriverkstäder.

Rikstel. 2968, 31 75, 32 36.

Stockholm, Oskar Eklunds boktryckeri, 1920